

Η ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

του Βασίλη Ευσταθιάδη
Μαθητή Α΄ Λυκείου ΓΕΛ Δροσιάς
12-5-2019

Πόντος. Μια κοιτίδα ελληνικού πολιτισμού στην βορειοανατολική Μ. Ασία. Κατοικήθηκε για πρώτη φορά από Έλληνες τον 10 αι. π.Χ. και επί 2.900 χρόνια ο ελληνικός πολιτισμός άνθισε. Μεγάλες πόλεις ιδρύθηκαν και έγιναν κέντρα ελληνισμού. Ηράκλεια, Σινώπη, Τραπεζούς, Κερασούς, Αμισός.

Το πρώτο ποντιακό βασίλειο δημιουργήθηκε επί δυναστείας των Μυθριδατών και αντιστάθηκε γενναία στις επεκτατικές τάσεις των Ρωμαίων μέχρι τον 2ο αι. π.Χ. Κατά την ρωμαϊκή περίοδο ο Πόντος άνθισε και ιδρύθηκαν μεγάλα εμπορικά κέντρα όπως η Νικόπολη. Εκείνη ήταν και η περίοδος όταν και το εθνωύμιο Έλλην αντικαταστάθηκε από το Ρωμιός, ονομασία που επιβιώνει μέχρι και σήμερα.

Κατά τη διάσπαση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας σε Δυτική και Ανατολική, ο Πόντος εντάχθηκε στο ανατολικό τμήμα, που είχε πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη.

Ο Πόντος έπαιξε καθοριστικό ρόλο στις αποκρούσεις των περσικών, αραβικών και τουρκικών επιθέσεων κατά τα βυζαντινά χρόνια. Όμως μετά την ήττα των Ελλήνων στο Ματζικέρτ από τους Σελτζούκους, άνοιξε η δίοδος των μουσουλμανικών φύλων στη Μ. Ασία και η περιοχή του Πόντου μετατράπηκε σε πεδίο σύγκρουσης δύο τεράστιων πολιτισμών, του ελληνορθόδοξου και του ισλαμικού.

Τα μουσουλμανικά φύλα προσπάθησαν να εξισλαμίσουν τους κατοίκους και να ισλαμοποιήσουν το χώρο μέσω λεηλασίας και τη μετατροπή των εκκλησιών σε τζαμιά. Μία νέα εποχή ξεκίνησε για τους κατοίκους του Πόντου. Με την είσοδο των Τούρκων στην περιοχή ήρθε και η ρήξη με το ελληνόφωνο παρελθόν και ταυτόχρονα η είσοδος σε ένα τουρκόφωνο κόσμο. Οι βιαιότητες των μουσουλμάνων έναντι των χριστιανικών πληθυσμών του Πόντου είχαν μόλις ξεκινήσει από τον 11ο αι.

Το κίνημα των Σταυροφοριών προς την ανατολή έναντι του μουσουλμανικού κινδύνου, στην αρχή βοήθησε την Βυζαντινή Αυτοκρατορία, όμως κατά τη Δ΄ Σταυροφορία, έγινε και η πρώτη άλωση της Πόλης. Όλος ο ελλαδικός χώρος πέφτει στα χέρια των Φράγκων εκτός από τρία ανεξάρτητα κράτη, το Δεσποτάτο της Ηπείρου, το κράτος της Νίκαιας και την Αυτοκρατορία της Τραπεζούντος.

Η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντος κατάφερε να επιζήσει για 257 έτη και ήταν το μακροβιότερο από αυτά τα τρία κράτη. Οχτώ έτη μετά την Άλωση της

Πόλης, το 1461, η Τραπεζούς πέφτει σε οθωμανικά χέρια. Παρά την παράδοση της πόλης στους Τούρκους, οι Τούρκοι έπραξαν φριχτές βιαιότητες και ως αποτέλεσμα τα 2/3 των κατοίκων της Τραπεζούντος θανατώθηκαν.

Από τον 15ο έως τον 18ο αι. οι Τούρκοι καταδίωκαν τους Έλληνες Χριστιανούς της Μ. Ασίας και τους βασάνιζαν σε μία προσπάθεια να εξισλαμιστούν. Γνωστή τακτική ήταν το παιδομάζωμα. Επιπλέον η Οθωμανική Αυτοκρατορία επέβαλλε βαριά φορολογία για όλους τους Χριστιανούς. Εάν όμως ασπάζονταν το Ισλάμ, δε θα φορολογούνταν πια.

Κατά το πρώτο μισό του 19ου αι. οι Πόντιοι, οι Εβραίοι και οι Αρμένιοι, εκμεταλλευόμενοι την ανάπτυξη μιας παγκόσμιας αγοράς, η οποία περιφρονήθηκε έντονα από τους Μουσουλμάνους, έγιναν η νέα δυναμική αστική τάξη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Με την απαρχή της ελληνικής επανάστασης του 1821, σε συνδυασμό με τους ρωσοτουρκικούς πολέμους κατά τα τέλη του 19ου αι., μεγάλες πληθυσμιακές μάζες μετακινήθηκαν από τον Πόντο στη Ρωσία και τον Καύκασο. Υπολογίζεται ότι, το 1880, 100.000 κάτοικοι του Πόντου είχαν ήδη μετοικήσει στην Κριμαία.

Αρχές 20ου αι. Το κίνημα των Νεότουρκων επικρατεί στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Σκοπός τους; Η εθνική εκκαθάριση των μη μουσουλμανικών λαών και η μετατροπή της πολυεθνικής αυτοκρατορίας σε τουρκικό κράτος.

1911. Οι Νεότουρκοι αποφασίζουν να εξοντωθούν ο ελληνικός χριστιανικός πληθυσμός του Πόντου και οι Αρμένιοι. Κηρύσσεται οικονομικός πόλεμος σε καθετί ελληνικό. Έρχεται απαγόρευση των ελληνικών προϊόντων και τα ελληνικά πλοία δεν μπορούν πλέον να αγκυροβολούν σε τουρκικά λιμάνια.

Οι δολοφονίες αυξάνονται προοδευτικά. Οργανωμένες τουρκικές ομάδες λεηλατούν πόλεις και χωριά. Οι διωγμοί Ελλήνων και Αρμενίων από σποραδικοί γίνονται ραγδαία συστηματικοί, οργανωμένοι και εκτεταμένοι.

Ο Μεχμέτ Ταλαάτ, υπουργός εσωτερικών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας διατάσσει τις τοπικές αρχές να μη δείξουν κανένα έλεος για τους Χριστιανούς. Οι τουρκικές αρχές αρχίζουν να μετατοπίζουν πληθυσμούς Ελλήνων από τα παράλια της Μ. Ασίας σε εξοντωτικές πορείες. Εκτός από αυτό, οι Τούρκοι λεηλατούν και καταστρέφουν χωριά, πόλεις, σφάζουν τους κατοίκους και βιάζουν τις γυναίκες.

1914. Γενική επιστράτευση όλων των εθνών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Πολλοί Πόντιοι, αρνούμενοι την επιστράτευση, κρύβονται όπου βρουν ή καταφεύγουν στα βουνά. Κατά την επιστράτευση κλήθηκαν ηλικίες από 20 έως 50 ετών και όσοι δεν παρουσιάζονταν εντός 11 ημερών θεωρούνταν λιποτάκτες.

Οι Χριστιανοί στρατιώτες στέλνονται στα τάγματα εργασίας για να σπάζουν πέτρες και να ανοίγουν δρόμους στα βουνά. Καιρικές συνθήκες άθλιες. Συνθήκες ζωής ακόμα χειρότερες. Χωρίς τροφή και με βίαιη κακομεταχείριση, ελάχιστοι επέζησαν.

Όσοι δεν αντέχουν τις κακουχίες, δραπετεύουν και προσπαθούν να επιστρέψουν στις εστίες τους, αλλά οι στρατιωτικές αρχές πληροφορούν τις αρχές του τόπου προέλευσης των λιποτακτών ώστε να τους συλλάβουν.

Η Γερμανία, σύμμαχος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, παίζει δριμύτατο ρόλο στην εξόντωση του χριστιανικού πληθυσμού και τον παντουρκισμό της Μ. Ασίας.

Νοέμβρης και Δεκέμβρης 1916. Ληλατούνται και καταστρέφονται 49 ελληνικές πόλεις και χωριά του Πόντου, σχολεία και εκκλησίες καίγονται ολοσχερώς, οι χωρικοί κακοποιούνται, οι γυναίκες βιάζονται.

Ιανουάριος 1917. 28 χωριά πυρολύονται μέσα σε μία εβδομάδα. Νήπια, κορίτσια, λεχώνες, έγκυοι, ασθενείς και γέροντες ωθούνται από τόπο σε τόπο χωρίς τροφή μέσα στα χιόνια. Κατά πρόχειρο υπολογισμό οι νεκροί ξεπερνούν τους 20.000.

Με το τέλος του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, η ηττημένη Τουρκία αναγκάζεται να καταδικάσει τις τραγικές βιαιότητες που έλαβαν μέρος απέναντι στους χριστιανικούς πληθυσμούς. Το ίδιο κάνει και ο Μουσταφά Κεμάλ, όμως ο ίδιος, εν συνεχεία, είναι αυτός που θα συνεχίσει τους διωγμούς των Ελλήνων Χριστιανών, οι οποίοι θα γίνουν πολύ πιο σκληροί και απάνθρωποι.

19 Μαΐου 1919. Ο Μουσταφά Κεμάλ αποβιβάζεται στη Σαμψούντα ώστε να βάλει σε τάξη την περιοχή του Πόντου, όπου τα χωριά της δέχονταν συνεχώς επίθεση από τουρκικές συμμορίες. Αντίθετα, αυτός δημιουργεί μια μυστική οργάνωση, με τη βοήθεια μελών του Νεοτουρκικού Κομιτάτου, και σχεδιάζει την ολοκλήρωση της εξόντωσης του ποντιακού ελληνισμού. Αυτό δηλαδή που προσπαθούσε επί 5 αιώνες το σουλτανικό καθεστώς, ο Μουσταφά Κεμάλ το επιτυγχάνει μέσα σε λίγα μόλις χρόνια.

Ο Κεμάλ αναδεικνύει τον Τοπάλ Οσμάν αντιπρόσωπό του στον Πόντο και εκείνος, με τη σειρά του, εξέδωσε αμνηστία σε όλους τους κατάδικους, τους κλέφτες, τους θανατοποινίτες και τους φονιάδες και τους δόθηκαν όπλα με απώτερο σκοπό την εξόντωση των Ποντίων.

Τα εγκλήματα των Τούρκων απέναντι στους Έλληνες οδήγησε τους Ποντίους να καταφύγουν στα βουνά οργανώνοντας αντάρτικο για την προστασία των αμάχων πληθυσμών. Τα θύματα θα ήταν πολλά περισσότερα αν δε συνέβαινε αυτή η κίνηση.

Οι εκθέσεις σχετικά με το μαρτύριο των Ελλήνων του Πόντου ήταν άπειρες. Περισσότεροι από 353.000 Πόντιοι βρήκαν μαρτυρικό θάνατο από τους Νεότουρκους και τους Κεμαλικούς.

Τον επίλογο της τραγικής ποντιακής γενοκτονίας αποτέλεσε ο βίαιος ξεριζωμός των επιζώντων μετά τη νίκη της Τουρκίας. Με τη συνθήκη της ανταλλαγής πληθυσμών ήρθαν στην Ελλάδα και οι τελευταίοι πρόσφυγες. Ο Πόντος, μετά από 2.900 συνεχόμενα χρόνια ελληνικής παρουσίας, είχε μείνει ορφανός, ερημωμένος. Από Εύξεινος έγινε μαύρος. Όπως και η θάλασσα που τον βρέχει.

Το 1996, το ελληνικό κοινοβούλιο όρισε τη 19η του Μάη, την ημέρα που ο Κεμάλ αποβιβάστηκε στη Σαμψούντα, ως Ημέρα Μνήμης για τη Γενοκτονία των Ποντίων την περίοδο 1914-1923. Η γενοκτονία των Ποντίων είναι αναγνωρισμένη επισήμως ως τέτοια και από τη Σουηδία, την Αρμενία και την Ολλανδία. Η Τουρκία δεν αναγνωρίζει τη γενοκτονία και αποδίδει όλους αυτούς του χιλιάδες θανάτους σε απώλειες πολέμου, λοιμό και ασθένειες.

Σήμερα, 100 χρόνια μετά τα φρικτά εγκλήματα των Τούρκων απέναντι στους Ποντίους, εμείς το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να μην ξεχάσουμε ποτέ αυτές τις 353.000 αδικοχαμένες ψυχές. Ο ποντιακός ελληνισμός ζει ακόμα και όσο ζει, πάντα θα τιμάει τα αδέρφια του που υπέφεραν και παρέδωσαν το πνεύμα τους για την πατρίδα. Και πάντα θα αγωνίζεται με ζήλο ώστε να αναγνωρισθεί διεθνώς η γενοκτονία, και κυρίως, από την ίδια την Τουρκία για να μην επαναληφθούν τέτοια εγκλήματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Εγκυκλοπαίδεια του Ποντιακού Ελληνισμού ΤΟΜΟΣ 2
Εκδόσεις: ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑ – ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. 2007
- Βλάση Αγτζίδη, ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ Οι ακρότητες του τουρκικού εθνικισμού
ΤΟΜΟΣ Α΄ - ΤΟΜΟΣ Β΄ Εκδόσεις: ΣΚΑΪ ΒΙΒΛΙΟ 2009